

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58)

Fi2009/1548

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker att det i mervärdesskattelagen införs de gemenskapsrättsliga begreppen beskattningsbar person respektive ekonomisk verksamhet vilka ersätter de nuvarande begreppen näringsidkare och företagare respektive yrkesmässig verksamhet.

Konkurrensverket har i sak inga invändningar mot utformningen av kraven för allmännyttighet samt utformningen av undantagen från mervärdesskatteplikt, inklusive undantaget från mervärdesskatteplikt för medlemsavgifter och omsättning av tjänster m.m. till medlemmar av en organisation.

Utredningen föreslår undantag från skatteplikt för penninginsamlingsevenemang samt övrig finansieringsverksamhet till icke-vinstdrivande organisationer om verksamheten är av skälig omfattning. Mot bakgrund av de tydliga och i huvudsak väl avvägda riktlinjer som utredningen lägger fram avseende vad som bör innefattas av begreppet "skälig omfattning" har Konkurrensverket inga invändningar mot förslaget.

Konkurrensverket förespråkar generellt en så enhetlig skattesats som möjligt. Konkurrensverket har dock i detta fall inga invändningar mot förslaget att allmännyttiga ideella föreningars omsättning av skänkta varor ska beskattas med sex procents mervärdesskatt.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget om obligatorisk skattskyldighet vid uthyrning av lokaler.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget att alla beskattningsbara personer med en omsättning som inte överstiger 250 000 kronor per beskattningsår under vissa förutsättningar befrias från mervärdesbeskattning. Det monetära gränsvärdet bör

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

utvärderas efter rimlig tid. Konkurrensverket vill därutöver förespråka användningen av prisbasbelopp snarare än ett fast monetärt värde.

Konkurrensverkets utgångspunkter

Inledningsvis vill Konkurrensverket framhålla fördelarna med en enhetlig mervärdesskattesats. Olika skattesatser riskerar leda till konkurrensnedvridningar mellan olika företag och branscher. Därtill uppkommer betydande gränsdragningsproblem mellan närliggande verksamheter, exempelvis mellan livsmedel för avhämtning och restaurangtjänster samt mellan konserter och sällskapsdans till levande musik, företeelser som är liknande till sin karaktär men som beskattas olika (SOU 2006:90). Olika skattesatser utgör även en administrativ börda för företag och myndigheter. De eventuella oönskade fördelningseffekter som till följd av en enhetlig mervärdesskattesats kan uppkomma för enskilda hushåll eller verksamheter kan motverkas av andra riktade insatser från statsmakternas sida.

Dessutom är det fördelaktigt om reglerna på mervärdesskatteområdet är enhetliga med reglerna på inkomstskatteområdet för att administrativt underlätta för företagen. Frågorna som här behandlas bör därför relateras till förslagen i SOU 2009:65 som Konkurrensverket yttrat sig över. Detta bör dock inte föranleda att de förändringar som här föreslås inte genomförs så skyndsamt som möjligt.

En av huvudledningarna till de föreslagna förändringarna är den svenska lagstiftningens bristande överensstämmelse med mervärdesskattedirektivet och det fördragsbrottsförfarande som Europeiska kommissionen inlett mot Sverige med anledning av detta. Vissa föreslagna förändringar är därför att betrakta som nödvändiga och i dessa fall yttrar sig Konkurrensverket endast över förslagens utformning.

Kapitel 3 Anpassning av mervärdesskattelagen till EU-rättens begrepp beskattningsbar person

I mervärdesskattelagen införs de gemenskapsrättsliga begreppen beskattningsbar person respektive ekonomisk verksamhet vilka ersätter de nuvarande begreppen näringsidkare och företagare respektive yrkesmässig verksamhet. En beskattningsbar person är en fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet. Verksamhetens karaktär avgör således huruvida verksamheten omfattas av mervärdesskatt snarare än i vilken organisatorisk form som verksamheten bedrivs. Denna ordning överensstämmer med inkomstskattereglerna för stiftelser, ideella föreningar och trossamfund som föreslås i SOU 2009:65 och som Konkurrensverket förordat. Mot bakgrund av detta samt de motiv som i övrigt förs fram av utredningen tillstyrker Konkurrensverket förslagens utformning.

Kapitel 4 Ideella föreningar och registrerade trossamfund

Förslaget i kapitel tre, att verksamhetens karaktär snarare än organisatoriska form ska avgöra huruvida skatteplikt ska råda, får till följd att allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund inte längre ges någon särskild och all-

mängiltig skattebefrielse baserat på organisationsform. I den mån dessa juridiska personer bedriver ekonomisk verksamhet som inte omfattas av något av nedan nämnda undantag och omsätter mer än det gränsvärde som också föreslås (och behandlas nedan) kommer detta att medföra mervärdesskatteplikt. Konkurrensverket ser det som en logisk följd av förslaget under kapitel tre och har inget att invända mot detta.

Mervärdesskattedirektivet medger dock att vissa undantag införs i mervärdesskattelagstiftningen vad gäller vissa verksamheter. De subjekt som omfattas av dessa undantag måste uppfylla tre krav för att betraktas som allmännyttiga och att nedan nämnda undantag ska tillämpas – ändamålskravet, verksamhetskravet och icke-vinstkravet. Konkurrensverket har i sak inga invändningar mot utformningen av dessa krav.

De undantag som därefter gäller för aktuella subjekt är bland annat avseende sjukvård, social omsorg, skydd av barn och ungdomar, undervisning och fostran av barn och ungdomar, idrottstjänster samt kulturella tjänster. Konkurrensverket har inga invändningar i sak mot utformningen av dessa undantag.

Vad gäller det föreslagna undantaget från mervärdesskatteplikt för medlemsavgifter och omsättning av tjänster m.m. till medlemmar av en organisation gör Konkurrensverket följande bedömning. Ett undantag från mervärdesskatteplikt gällande medlemsavgifter kan i sig knappast ge upphov till omfattande konkurrensproblem. Då det därutöver är angeläget att regelverket är så enkelt och tydligt som möjligt för subjekten att tillämpa har Konkurrensverket inga invändningar mot att undantaget införs i sin föreslagna utformning.

Utredningen föreslår undantag från skatteplikt för penninginsamlingsevenemang samt övrig finansieringsverksamhet till icke-vinstdrivande organisationer om verksamheten är av skälig omfattning. Konkurrensverket förespråkar generellt en restriktivitet vad gäller svårtolkade begrepp som "skälig omfattning" i denna typ av lagstiftning. Regeln behöver dock inte bli svårtydd ifall Skatteverket ger tydliga riktlinjer för vad begreppet innefattar. Konkurrensverket instämmer i de riktlinjer som utredningen lägger fram och vill särskilt lyfta fram följande:

- Skattefrihet bör ej medges grundat på att aktiviteten av hävd använts för att finansiera ideellt arbete.
- En verksamhet med liten omsättning, som bedrivs vid enstaka tillfällen och som främst riktar sig till medlemmarna eller deltagarna vid ett evenemang bör i allmänhet kunna undantas mervärdesskatteplikt.
- En verksamhet av större omfattning och som bedrivs kontinuerligt och som riktar sig till allmänheten bör i allmänhet omfattas av mervärdesskatteplikt. Likaså bör kontinuerligt bedriven försäljning till medlemmar

beskattas om det rör sig om varor som finns tillgängliga på den privata marknaden och när försäljningen sker på kommersiella villkor. Huvudfrågan är således huruvida verksamheten kan anses bedrivas i full konkurrens med och på likvärdiga villkor som det privata näringslivet.

Mot bakgrund av de tydliga och i huvudsak väl avvägda riktlinjer som utredningen lägger fram har Konkurrensverket inga invändningar mot förslaget. Konkurrensverket vill dock uppmana till försiktighet vid användandet av praktiska exempel i försök att förtydliga vad som ska anses vara omfattande respektive i liten skala. Exempelvis kan en idrottsförenings försäljning av fikabröd ske småskaligt som vid pojklagets match vid den lokala gräsplanen men även storskaligt som vid elitföreningens matcher på den stora idrottsarenan.

Utredningen föreslår vidare att allmännyttiga ideella föreningars omsättning av skänkta varor ska beskattas med sex procents mervärdesskatt. Utredningen finner det motiverat att denna typ av försäljning inte bör åläggas full mervärdesskatteplikt och att den föreslagna lägre skattesatsen är nödvändig då de aktuella verksamheterna typiskt sett är av sådan karaktär att de inte kan anses omfattas av de ovan föreslagna undantagen från mervärdesskatteplikt. Konkurrensverket förespråkar generellt en så enhetlig skattesats som möjligt. När det gäller skänkta varor finns det emellertid anledning att överväga en sänkt skattesats. Mot bakgrund av de argument som förs fram av utredningen har Konkurrensverket därför inga invändningar mot förslaget.

Kapitel 5 Slopande av reglerna om frivillig skattskyldighet för lokaluthyrning

Utredningen föreslår obligatorisk skattskyldighet vid uthyrning av lokaler. Förändringen bidrar till minskad administrativ börda samt ett förenklat och mer lättöverskådligt regelverk. Konkurrensverket ser positivt på enklare och mer enhetliga regler och tillstyrker därför förslaget.

Kapitel 6 Särskilda regler för småföretag

Utredningen anser det olämpligt att små föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund som inte omfattas av de föreslagna undantagen från skatteplikt ska omfattas av mervärdesskatteplikt och de skyldigheter som förknippas därtill, exempelvis att fakturera. Samtidigt poängteras att det av konkurrensneutralitetsskäl och förenklingskäl är rimligt att alla beskattningsbara personer behandlas lika. Utifrån detta föreslås att alla beskattningsbara personer med en omsättning som inte överstiger 250 000 kronor per beskattningsår under vissa förutsättningar befrias från mervärdesbeskattning.

Vad gäller att undanta verksamheter från skatteplikt anser Konkurrensverket att restriktivitet är motiverat. Konkurrensverket förespråkar en bred mervärdesskatteplikt och en så långt som möjligt enhetlig skattesats. Därtill riskerar monetära gränsvärden av aktuellt slag att skapa tröskeleffekter som minskar incitamenten

för företag att växa i omsättning förbi det uppsatta gränsvärdet, vilket kan verka negativt på samhällsekonomin i stort.

Detta ska dock vägas mot det gynnsamma att små aktörer genom förslaget skattemässigt behandlas på ett likvärdigt sätt. Konkurrensverket har under lång tid uppmärksammat på de konkurrenssnedvridningar som uppstår när små privata aktörer verkar på en marknad där även ideella föreningar eller stiftelser bedriver konkurrerande och i dagsläget skattegynnad verksamhet. Gemensamma skatteregler för samtliga mindre aktörer skulle kunna dämpa dessa konkurrenssnedvridningar. Konkurrensverket anser att detta motiv bör väga tungt i sammanvägningen av huruvida en skattebefrielse för småföretag bör införas. Här kan även nämnas att Konkurrensverket ansåg att ett höjt grundavdrag borde prövas gällande ideella föreningar och registrerade trossamfunds inkomstbeskattning, ett förslag där resonemangen följer en liknande logik, se Konkurrensverkets yttrande dnr 448/2009. Sammantaget tillstyrker Konkurrensverket förslaget.

Vad gäller nivån på omsättningsgränsen har Konkurrensverket inga synpunkter mer än att effekterna av förslaget och den valda nivån bör utvärderas efter rimlig tid. Konkurrensverket förordar även att systemet med prisbasbelopp används, eftersom det minskar behovet av korrigeringar av lagstiftningen då gränsvärdet justeras upp automatiskt i takt med inflationen. I detta fall torde sex prisbasbelopp (a 42 400 för år 2010) vara rimligt.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit Stefan Sagebro.

Dan Sjöblom

Stefan Sagebro